

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Софка Райчева Каракехайова,

ПУ „Паисий Хилендарски“

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
(Методика на ориентиране в околния свят)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19. 11. 2024 г. и в интернет - страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Предучилищна педагогика“ към Педагогически факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р **Биляна Младенова Калоферова** от катедра „Предучилищна педагогика“, Педагогически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“.

1. **Общо представяне на процедурата и кандидата**

Оценка на учебно - педагогическата дейност на кандидата

Професионалната реализация на гл. ас. д-р **Биляна Младенова Калоферова** започва преди 14 години като хоноруван преподавател (2011 г.), от 2018 г. е щатен преподавател в катедра „Предучилищна педагогика“ по дисциплината „Методика на ориентиране в околния свят“. Гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова от пет години извежда дисциплини (редовно и задочно обучение) в пълен хорариум („Основи на екологичната култура“, „Методика на ориентиране в околния свят“, „Здравно и екологично образование“, „Експериментиране в природен и социален свят“, „Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие за ориентиране на детето в околната среда“). Годишният хорариум на гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова е от 360 часа, но реално проведените часове са между 800 и 900 ч. В магистърски програми гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова е ангажирана с дисциплините: „Педагогика на взаимодействие дете-околна среда“, „Алтернативни технологии на педагогическо взаимодействие дете-околния свят“ и „Откривателство и творчество при ориентиране в околния свят“.

Научните дисциплини, които извежда гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова са с енциклопедичен характер, които отразяват динамично променящите се природни и социални реалности. Това е голямо предизвикателство, което изисква отговорност и творческо отразяване. Нещо повече търси се трансформацията на тези феномени в разбираем и значим за детето от предучилищна възраст познавателен опит. Гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова се справя повече от успешно. Тя прави свои съмишленици студентите,

действащите учители и особено ценно е емоционално познавателното отношение, проявено от децата към околния свят.

Кандидатът извежда всяка година дипломанти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Ментор е на студенти, които участват в студентски научни форуми към педагогически факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова участва в работни групи за подготовка на документация за вътрешен одит по професионално направление 1.2. Педагогика за ОКС „бакалавър“ и „магистър“, за специалност „Предучилищна педагогика“. Като член на работна група кандидатът за доцент взема участие при подготовка на документацията на горепосоченото направление за външен одит.

Тя е координатор на специалност „Предучилищна и начално училищна педагогика“ задочно обучение и проявява умения за диалог и толерантност като медиаторна фигура в работните взаимоотношения между студенти и преподаватели.

Кандидатът е учен с особен афинитет към новостите в областта на теорията и практиката в предучилищното образование, като аргументирано се опира на основополагащи научни разработки на учени от България и чужбина. Актуалната реалност и перспективите в развитието на преподаваните дисциплини, с които гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова е ангажирана тя превръща във взаимосвързани части на педагогически проблем.

Оценка на научно приложна дейност на кандидата

Хабилитационният труд на гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова е монографията *„Проектно ориентиран модел за здравно образование, базиран на интегративни връзки и ключови компетенции, Пловдивско университетско издателство, стр.190, ISBN 978-619-7768-08-4190“*, която интегрира в съдържанието си иновативни проблеми за предучилищното образование в теоретичен и експериментален план. Те са насочени към устойчивостта на детското здраве като резултата от развитие на компетенции и интеграция между спорт, изкуства и дигитални средства. Разработват се авторски проекти за здравно образование, базирани на стандарти от гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование (2018). Монографията отразява професионалната ангажираност на гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова към проект № ФП23-ПФ-016 **„ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНО ОБУЧЕНИЕ ЧРЕЗ ИЗКУСТВА, СПОРТ И ДИГИТАЛНИ ТЕХНОЛОГИИ“**.

Като втора в списъка на научните трудове е посочена книга, която отразява защитения дисертационен труд, а именно *“Образователен модел за ориентиране в здравословна и социална среда, базиран на ключови компетенции, Пловдивско университетско издателство, стр.189, ISBN 978-619-202-983-8“*. В тази научна разработката гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова доказва изследователските си умения да извежда научни тези и понятия и да намира проекцията им в педагогическата реалност в предучилищното детство. Доказва изведените хипотези с убедителни статистически процедури и данни. С разработените авторски ателиета за здравно образование се изследва потенциала на допълнителните форми. Презентира се палитрата от компетенции, които детето овладява в контекста на здравното образование.

Теоретико изследователските проблеми в статиите, с които гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова участва в научни форуми в чужбина (Валенсия, Севиля – Испания) имат своята самостоятелна научна тежест, тъй като се проучват образователни маркери, свързани с интеракцията на педагози и родители за създаване на емоционален и интелектуален комфорт на детето в процеса на опознаване на „картината на света“(Д. Гюров). Образователната симбиоза между учители и родители се базира на „споделяната отговорност и способства за устойчивото развитие на детето от предучилищна възраст за създаване на здравословна образователна среда. Гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова се спира на трансформацията на образователната среда, за да се характеризира като подкрепяща, приобщаваща,

овластяваща, интерактивна и безопасна. В статията „Дигиталните компетенции на детето от предучилищна възраст“ се поставя на вниманието проучването на същността на тази иновативна компетентност и проекцията ѝ при ориентиране в околния свят. Положителна е насоката да се търси приложението ѝ на базата на откривателството и свободата на избор на детето в познавателния процес. Адмиравам проявите на самочувствие на гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова за споделяне научните си изследвания с педагогическата общност не само в България, а и в чужбина.

Трите статии на английски език са публикувани в реферирани и индексирани издания, също както статиите в списание “Педагогика“ бр.3 от 2020г. и бр. 95, №4s от 2023г. Акцентите в тях са поставени върху технологичните процедури в ателиетата и развитието на природонаучни компетенции. Статиите (четири на брой), които са публикувани в рецензирани научни томове на ПФ на ПУ “Паисий Хилендарски“ отразяват етапи от фундаменталния труд на гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова „Проектно ориентиран модел за здравно образование, базиран на интегративни връзки и ключови компетенции, Пловдивско университетско издателство, стр.190, ISBN 978-619-7768-08-4190“.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Приноси - научни, научно-приложни, приложни и методически

Приемам формулираните приноси в представените 11 научни труда по конкурса за заемане на академична длъжност доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19. 11. 2024 г. Изведените приноси са дело на кандидата.

В съдържателен план проблематиката в монографията, книгата, статиите и докладите се отнасят до взаимосвързани категории, тези и диагностични процедури.

Приноси в научно-теоретичен план

1. Изведени са дефиниции на понятията от областта на здраве, здравно образование, видове здраве и здравословна среда, на базата на нормативни документи в България и Световна здравна организация (СЗО) и значителен масив от научна литература по темата (НТ1, НТ2, НТ3, НТ8, НТ9).
2. Направен е компаративен анализ на образователните параметри на здравното образование на детето в държавните стандарти в направление „Околен свят“ и компетенциите, посочени в гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование (2018)(НТ1, НТ2, НТ8, НТ9).
3. Проучени са съдържателните аспекти на здравното образование на 6 –7- годишното дете (НТ1, НТ2, НТ8, НТ9). Реализацията на здравното образование в посочения възрастов период се свързва с приложение на компетентностния подход (НТ1, НТ2).
4. Проучени са основни понятия във връзка с проектно ориентирано образование в детска възраст и разликата му с проектно базирано образование. Изведени са видовете проекти в областта на образованието и са съпоставени с проектите, приложими в предучилищна възраст (НТ1, НТ9, НТ10).
5. Отделено е внимание на условията за устойчиво детско развитие в контекста на здравно образование като следствие на партньорските действия на педагози и родители на детето от предучилищна възраст. Визира се значението на подкрепящата, приобщаващата и овластяваща среда (НТ1, НТ2, НТ5, НТ6, НТ8).
6. Дефинират се компонентите на дигиталната компетентност, същите са валидни и за предучилищна възраст (НТ4).

Приноси в научно-приложен и изследователски план

1. Разработен е авторски модел за здравно образование на 6 – 7-годишните деца, включващ теми със съдържание, близко и значимо за детето от предучилищна възраст. Моделът е базиран на ключови компетенции (НТ2).
2. В проектно ориентирания модел за здравно образование са изведени интегративни връзки с спорт, изкуство и дигитални технологии, както и компетенции съобразно конкретното съдържание на проектната дейност (НТ1, НТ9).
3. Авторските проекти са съобразени с непосредствения опит и преживявания на 6 – 7-годишните деца. Включват се научни провокации, които са базирани на откривателство чрез дигитални средства (НТ1, НТ4).
4. Изследван е потенциалът на дигиталните средства за прояви на детски откривателство, отчитайки свободата на избор при ориентиране в околната среда (НТ1, НТ4).
5. Изведена е емпирична връзка между обогатената социална и здравословна среда и активната детска познавателна позиция (НТ2, НТ2).
6. Подробно са разработени диагностичните процедури за установяване степента на проява на ключови компетенции в контекста на здравното детско образование (НТ1, НТ2).

Приноси в методически план

1. Изведени са технологичните параметри и времевите рамки на допълнителните форми за ориентиране в околния свят и по-конкретно за здравно образование на детето от предучилищна възраст, базирани на нормативна документация (Наредба № 5, Наредба №13), както и собствената експериментална дейност (НТ1, НТ2, НТ6).
2. Презентиран е примерен алгоритъм за включване на ключови компетенции за развитие на здравно образование в ателиета като допълнителна форма (НТ2).
3. Разработените примерни авторски проекти провокират с включени съвременни и иновативни средства, способстващи проявите на любознателност, откривателство, инсайтни моменти при ориентиране в особености на обекти от околната среда и здравно образование на детето в предучилищна възраст (НТ1).
4. Дават се методически насоки за организиране на ателиетата и кътовете по интереси като форми и дейности за проява на откривателство и креативност във връзка с ориентиране на детето в околната среда (НТ2, НТ6).
5. Проучването на диспозицията на предучилищните педагози към проектно ориентираното взаимодействие при здравното образование може да бъде пример за мултиплициране (НТ1).

Приноси в емпиричен и проектно приложен план

1. Ателиетата по здравно образование могат да се апробират от предучилищните педагози, съобразно конкретните условия на педагогическото взаимодействие и иновативна образователна среда (НТ2).
2. Изведените в хода на изследване диагностични процедури за приложение на допълнителните форми за ориентиране в околната среда (ателиета и проекти) са надеждни и могат да служат за образец на бъдещи проучвания на специалисти от предучилищния сектор (НТ1, НТ2).
3. Иновативните дидактически средства например QR-кодове, са добър пример за провокиране на детския интерес към овладяване на компетенции от различни модалности в контекста на здравното образование (НТ1).

3. Критични забележки и препоръки

В представените за рецензиране научни трудове на гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова се открояват значими за образованието на детето от предучилищна възраст проблеми. Целенасочено са проучени проблемите в теоретичен контекст и на базата на

автентични диагностични процедури се изследват в експериментален план въпроси за здравето образование на детето.

Гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова представя своите постижения като всички (единадесет на брой) разработки са тематично свързани и в тях се откриват отделни етапи от проучването на един основен проблем – здравето образование на детето от предучилищна възраст. То е разгледан в съвременна рамка зададена от компетентността подход, интеграцията на различни области (изкуство, спорт и дигитални технологии) и ефективността на допълнителните форми на образованието в предучилищна възраст.

Към представените научни трудове – монография, книга, статии и доклади нямам забележки.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проследявайки преподавателската и научно-изследователска дейност на кандидата за доцент **гл. ас д-р Биляна Младенова Калоферова**, като член на научното жури по процедурата установявам:

1. Количествени показатели – реализирани над 800 часа годишен норматив в ОКС бакалавър, който е в пъти повече от регламентирания хорариум;
2. Значими на брой публикации (1 монография; 1 книга, публикувана на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“; 5 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, три от които в чужбина и 4 статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томовете).
3. Приноси в научно-теоретичен план, научно-приложен и изследователски план, методически и емпиричен и проектно приложен план.

Тези параметри от дейността на кандидата ми позволяват да дам **положителна** оценка и да препоръчам гл. ас. д-р Биляна Младенова Калоферова да бъде избрана за доцент след изготвяне на необходимите документи за Факултетния съвет на Педагогическия факултет на ПУ “Паисий Хилендарски“ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на ориентиране в околната среда).

3.03.2025 г.

Изготвил становището:

(подпис)

Доц. д-р Софка Каракехайова

(ак. дл., н. ст., име, фамилия)